

Ольга Кравчук
кандидат політичних наук, викладач кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін
Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова

ДОСВІД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЛІТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ В КРАЇНАХ-ЧЛЕНАХ ЄС ТА УКРАЇНІ: КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ 2010–2020 РОКИ

Ключові слова: політична безпека, Європейський Союз, політичні конфлікти, галузь безпеки, конституція, міжнародна безпека.

У ХХІ ст. відбулися істотні зміни в суспільно-політичному просторі багатьох країн та народів. Особливе значення дана обставина має для України, яка здійснює пошук і вибір шляхів свого подальшого розвитку, засобів і методів забезпечення політичної безпеки.

Своєчасне вирішення нагальних, складних і взаємозв'язаних завдань з метою подолання наслідків системної соціально-політичної кризи, подальшому перетворенню всіх сфер діяльності Української держави, визначальним чином залежить від рівня забезпечення політичної безпеки країни, високий рівень якої, дасть змогу ефективно здійснювати керівництво і управління суспільством, організацію і реалізацію в ньому політичної влади, вирішення соціально-політичних конфліктів і суперечностей, гармонізацію суспільних стосунків, досягнення консенсусу різних суспільно-політичних сил з приводу основних цінностей, інтересів, цілей і напрямів суспільного розвитку.

Сучасний світ є системою глобальної політичної взаємозалежності та активного поширення універсальних політичних та соціокультурних практик, цінностей, технологій в різних регіонах світу. Однак, ускладнення характеру просторово-часових зв'язків, процесів інтернаціоналізації та політичної модернізації держав, становлення нових суб'єктів політики виявляє глибинні суперечності між локальними спільнотами на соціокультурному, макроекономічному та політико-правовому рівнях. У сучасних міжнародних відносинах і зовнішньополітичних зв'язках держав конкурентною перевагою стає не тільки якість збройних сил і досягнення дипломатії, але й здатність суспільства та держави забезпечити власну безпеку й цілісність, мінімізувати політичні ризики і загрози. [3]

Головною метою Німеччини в області політики безпеки є забезпечення миру, свободи і незалежності країни. Вона бере активну участь у формуванні нової політики безпеки в Європі. Німецька політика в галузі безпеки базується на національних ідеалах та інтересах, історичному досвіді і враховує обстановку в світі, що змінилося.

Специфічною є та обставина, що служби безпеки крупних компаній Німеччини входять до системи забезпечення безпеки країни так само, як спеціально уповноваженні на те державні органи. За безпосереднє розроблення концепції державної безпеки Німеччини відповідає Федеральна Рада безпеки.

У конституції ФРН встановлено, що «з метою запобігання небезпеки, яка загрожує існуванню чи основам конституційного ладу Федерації, або одній з земель, федеральний уряд може використати збройні сили для підтримки поліції і федеральної прикордонної оборони для боротьби з організованими повстанцями, якщо земля, якій загрожує небезпека, сама не є готовою, або не в змозі боротися з цією небезпекою, федеральний уряд може підпорядковувати собі поліцію цієї землі, поліцейські сили інших земель, а також використати підрозділи федеральної прикордонної охорони» [2, с. 181–234.].

Відміною особливістю керівництва забезпечення національної безпеки Франції є особлива роль президента республіки, що визначено конституцією 1958 р. Роль президента була закріплена в 1959 р. у вигляді створення так званого «президентського сектора», тобто виключних повноважень президента, до яких віднесені питання зовнішньої політики, дипломатії, оборони, відносин з членами Співдружності. Сфера безпеки знаходиться у компетенції Генерального секретаріату національної оборони, який підпорядкований прем'єр-міністру, відповідальному за міжвідомчу координацію питань оборони, функції якого аналогічні значенню Ради національної безпеки США [1, с. 47].

Польща – ключова держава регіону Центральної і Східної Європи за найбільш важливими параметрами території і чисельності населення, геополітичної «ваги» і зовнішньополітичному впливу, економічному потенціалу.

Членство в Польщі у ЄС значною мірою визначає основи безпеки держави. Держава повністю інтегрувала і упорядкувала систему національної безпеки. Це завдання було досягнуто за рахунок розробки механізмів комплексного і довгострокового планування розвитку системи безпеки, заснованих на загальних для всіх компонентів завдань і вимог з урахуванням національних інтересів у цілому. Польща дотримується принципу стирання межі між внутрішнім і зовнішнім аспектом національної безпеки. До інтересів сфери безпеки Польщі відносять зміцнення позицій ЄС на світовій арені і розширення її участі на регіональному і міжнародному рівні. Особливу увагу Польща приділяє заходам спрямованим на підвищення ролі ЄС на теренах Східної Європи і активній участі в розробці політики сусідства між країнами Європи [2].

Українська політична практика засвідчує, що технологія реалізації доктрин, стратегій та концепцій у сфері національної безпеки об'єктивно має інтегрувати всі складові політичної діяльності держави, враховуючи історичний досвід і сучасні реалії та виклики. Сьогодні нормативно-правове регулювання політичної безпеки проходить етап активного формування та динамічного розвитку.

Констатовано, що вплив глобалізаційних загроз на становлення та розвиток Української держави за роки її незалежності був суттєвим. Під впливом глобалізації відбуваються серйозні зміни в усій структурі суспільства та держави, тому набувають нового змісту проблеми політичної безпеки. Причиною такої уваги стало саме глобальне середовище безпеки, яке сьогодні містить у собі велику кількість загроз і викликів найрізноманітнішого характеру.

Аналіз російської агресії надає підстави констатувати факт, що за період незалежності України, влада не спромоглася забезпечити дієві заходи захисту економічного, інформаційного та гуманітарного простору, не створила умови для

розвитку безпекових структур, і це стосується не тільки Збройних Сил України, а і створення дієвих інститутів по розробці механізмів захисту національної та політичної безпеки України. [4]

1. Конституции государств Европейского Союза / Под общей редакцией Л.А. Окунькова. – М.:Издательская группа ИНФРА-М-НОРМА, 1997. –498 с.
2. Приоритеты национальной безопасности Польши в 2013 году // Военно-политическое обозрение (03.01.2013) [Электронный ресурс] / Военно-политическое обозрение. – Режим доступа: <http://www.belvpo.com/ru/21426.html>
3. White Paper on German Security Policy and the Future of the Bundeswehr [Электронный ресурс] / Bundesministerium der Verteidigung. – Режим доступа: http://www.bmvg.de/portal/a/bmvg?yw_repository=youatweb
4. Кравчук О. Ю. Актуальні аспекти політичної безпеки в сучасних українських реаліях. *Молодий вчений: науковий журнал*. Випуск № 5 (20 травня). 2015. С. 115–121.